

"כִּמָּה יִקְרָה לְלִבִּי הַמוֹשְׁבָה שְׂיִסְדֹתִי, עֲקָרוֹן!" שָׁח הַבְּרוֹן רוֹטְשִׁילְד לְאִשְׁתּוֹ, "אֵין דָּבָר שֶׁמְשַׁמַּח אוֹתִי יוֹתֵר מִלְדַעַת שֶׁבַּמוֹשְׁבָה שֶׁהַקְּמֵתִי חַיִּים יְהוּדִים שׁוֹמְרֵי מִצְוֹת שְׁעוֹבְדִים בְּמֶרֶץ אֶת אֲדַמַּת הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה".

שְׁלוֹשׁ שָׁנִים לְאַחַר הַקְּמַת הַמוֹשְׁבָה הִגִּיעַ הַבְּרוֹן רוֹטְשִׁילְד עִם רַעֲיָתוֹ לְבַקּוֹר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְמַהֲלָכוֹ בְּקָרוֹ בַּמוֹשְׁבָה עֲקָרוֹן: "מִתְּיָשָׁבִים יְקָרִים, עֲנֵג גְּדוֹל לִי לְכַגֵּשׁ אֶתְכֶם!"

כָּל בְּנֵי הַמוֹשְׁבָה הִרְיעוּ לְבְרוֹן הַנְּדִיב, וְהוּא הִמְשִׁיחַ: "בְּשָׁנָה שֶׁחֲלָפָה נִפְטְרָה עָלֵי אִמִּי הַיְקָרָה. הַחֲלֻטְתִּי שְׁאֵנִי רוֹצֶה לְקַרְא לְאַחַת הַמוֹשְׁבוֹת בְּאֶרֶץ הַקְּדֹשׁ עַל שְׁמָהּ, וְחֻשְׁבֹּתִי בְּלִבִּי אִיזוֹ מוֹשְׁבָה רְאוּיָה לְכָךְ. מִיֵּד יִדְעֵתִי: בְּעֲקָרוֹן חַיִּים יְהוּדִים צְדִיקִים, אוֹהֲבֵי תוֹרָה וְחֻרוּצִים בְּעִבּוּדְתָם. אֲתֶם רְאוּיִים לְשִׂאת אֶת שֵׁם אִמִּי, בְּתִיָה. מַעֲתָה לֹא עֲקָרוֹן יִקְרָא שְׂמֶכֶם, כִּי אִם 'מִזְכָּרַת בְּתִיָה'. וְהַמוֹשְׁבָה שְׁלֹנּוּ, מִזְכָּרַת בְּתִיָה, עוֹד תִּהְיֶה לְעִיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל!"

אֵן לְמַרְבֵּה הַצַּעַר, הַיְחָסִים הַטּוֹבִים שֶׁבִּין הַבְּרוֹן לְמִזְכָּרַת בְּתִיָה עֲתִידִים הָיוּ לְהִקְלַע לְמִשְׁבַּר חֲמוֹר עִם הַתְּקָרֵב שְׁנַת תַּר"ט, שְׁנַת הַשְּׂמִטָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַמְּתִישְׁבִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָם יָמִים שָׁלַח בְּרוֹן, אֶחָד מִחֻלּוּצֵי הַמוֹשְׁבָה, מִכְּתָב אֶל הָרַב מוֹהֲלֵיבֵר שְׁבַאֲרוּפָה הָרְחוֹקָה, וְבוֹ שָׂאֵלָה הַלְּכֵתִית מְרֻכָּבֵת: "מֵאִזְ יֵצֵא עִם יִשְׂרָאֵל לְגָלוּת, לְכַנִּי אֲלָפִים שָׁנָה, לֹא זְכִינוּ לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַשְּׂמִטָּה, כְּפִי שֶׁכְּתוּב בְּתוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה: 'וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לְאֶרֶץ שַׁבַּת לָהּ'. וְהִנֵּה, בְּשָׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת, זְכִינוּ בְּעֲזָרַת ה' לְהַקִּים מוֹשְׁבוֹת חֲדָשׁוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֵן כְּעַת נִקְלַעְנוּ לְמִצְוָה: אֲנוּ חֹפְצִים בְּכָל לְבַנּוּ לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַשְּׂמִטָּה, אֲבָל אִם נִשְׁבַּת בְּמִשְׁךְ שָׁנָה שְׁלֵמָה מִעִבּוּדַת הָאֲדָמָה עֲלוּל כָּל עַמְלָנוּ לְרַדַּת לְטִמְיוֹן! מִמָּה יִתְפָּרְנְסוּ הַחֻלּוּצִים אֲשֶׁר בְּמִסִּירוֹת נִכְשׁ עָלוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַחֲלוּ לְהַפְרִיחַ אֶת הַשְּׂמִטָּה? מָה נַעֲשֶׂה? כִּיצַד עֲלִינוּ לְנַהֵג?"

וְכִמוֹ חֻקְלָאֵי מִזְכָּרַת בְּתִיָה, גַּם בְּנֵי כָּל הַמוֹשְׁבוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁהוֹקְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִתְלַבְּטוּ בְּשִׂאֵלָה הַגְּדוֹלָה – הֵאֵם יֵשׁ סְפוּי לְשַׁמֵּר אֶת שְׁנַת הַשְּׂמִטָּה כְּהַלְכָתָהּ?

לְאַחַר בְּרוּר הַלְּכֵתִי פָּרְסַם הָרַב מוֹהֲלֵיבֵר יַחַד עִם עוֹד שְׁנֵי רַבָּנִים יְדוּעִים מֵאֲיִרוּפָה אֶת הַתֵּר הַמְּכִירָה, וְבוֹ נִקְבַּע: "מִצַּב הַמוֹשְׁבוֹת הַחֲדָשׁוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קִשָּׁה מְאוֹד, וּמְרַחֶפֶת עֲלֵיהֶן סִפְנָה קִיּוּמִית אִם יִשְׁבַּתוּ בְּמִשְׁךְ שָׁנָה שְׁלֵמָה. לְכֵן, לְעַת עֲתָה, יֵשׁ לְמַכּוֹר לְעַרְבֵי אֶת הַקְּרָקְעוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְתַקּוּפָה שֶׁל שָׁנָה אַחַת בְּלִבָּד. אִם יִחְשְׁבוּ הָאֲדָמוֹת בְּבַעֲלוֹת עַרְבִית, הֲרִי הַיְהוּדִים יוֹכְלוּ לְהַמְשִׁיחַ וּלְעַבֵּד אוֹתָן בְּמַהֲלָךְ שְׁנַת הַשְּׂמִטָּה וְכֵן יוֹכְלוּ לְהַתְּקִים וּלְהַתְּפָרְנֵס".

עִם פָּרְסוּם הַתֵּר הַמְּכִירָה פָּרְצָה סַעֲרָה גְּדוֹלָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. רַבָּנֵי יְרוּשָׁלַיִם לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתֵּר, וְדָרְשׁוּ לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַשְּׂמִטָּה כְּהַלְכָתָהּ: "בְּגָלוּת הַמְּרָה לֹא הָיִינוּ יְכוּלִים לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיֹת בְּאֶרֶץ. כְּעַת, כְּשֶׁסוּף-סוּף שָׁבְנוּ לְאֲדַמְתָּנוּ, אֲסוּר לְוַתֵּר עַל הַזְּכוֹת לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה וַיֵּשׁ לְהַשְׁבִּית אֶת עִבּוּדַת הָאֲדָמָה לְמִשְׁךְ שָׁנָה תְּמִימָה!"

תוֹשְׁבֵי מִזְכָּרַת בְּתִיָה נִקְלְעוּ לְמַבּוּכָה קִשָּׁה: הֵם הִעֲרִיכוּ אֶת הָרַב מוֹהֲלֵיבֵר וְהַפִּירוּ לוֹ טוֹבָה עֲצוּמָה עַל כָּל הַשְּׁקָעוֹת וְהַתְּמִיכּוֹת בַּמוֹשְׁבָה מִיּוֹם שְׁנוֹסְדָהּ, אֵן מִן הַצַּד הַשְּׁנִי, מִיּוֹם שֶׁעָלוּ אֶרְצָה נְהַגוּ אֲנָשֵׁי הַמוֹשְׁבָה לְכַנִּי לְשִׂאֵלוֹת הַלְּכֵתִיּוֹת לְרַבָּנֵי יְרוּשָׁלַיִם, וּכְעָלוּ תְּמִיד לְכִּי פְּסִיקוֹתֵיהֶם. מָה יַעֲשׂוּ עֲתָה?